

Když nastanou dny sváteční

Děti potřebují rituály. Naše děti potřebují vedle pestré stravy a usměvavého okolí také vědět, co se bude dít. My dospělí víme, co budeme dělat a rozhodujeme o tom. Děti ani nerozhodují, ani nevědí. Děti potřebují, aby se věci opakovaly a svět se stal alespoň trochu předvídatelným. Když se řekne „dobrou chuť“, tak to znamená, že se bude jíst.

Malé rituály nás provází každý den od ranního čištění zubů až po večerní pohádku na dobrou noc. Velké rituály nastávají jen někdy, o to je ale vnímáme důležitěji. Jaké by to byly Vánoce bez stromečku?

S dětmi se svátkům nevyhneme. Možná vám ale svátky připadnou příliš uhoněné, jakoby neprožitě. Jak je tedy slavit? Do jisté míry nám pomáhají tradice - oslav prověřených generacemi se můžeme jednoduše držet. Někdy ale tradice nemáme sami zažité, z dětství si je pamatujeme jako nepříjemné nebo chceme prostě svátky jinak. Důvodů může být tolik, kolik je vás, rodičů. Jako v mnohých jiných oblastech, svátky jsou jen a jen na nás.

Bývalo...

Možná nevíte, že svátky bývaly dosti různorodé. Až budete pátrat po tradicích, mějte na paměti, že se slavilo jinak v každém kraji a v každé době, některé svátky byly vážnější a některé rozpustilé. Některé nesou tisíciletou tradici a jiné pamatují sotva několik desítek let.

Svátek, oslava, světít příležitost, svatě a posvátné – tedy jiné, než to obyčejné. Naši předkové svátky světili mnohými přípravami, některé věci se dělat nesměly a jiné naopak měly. Jedli, pili, hodovali a muzika jim hrála. V šesti „všedních dnech“ obyčejně pracovali, v neděli a ve dny sváteční slavili. Jakoby v rytmu lidského dechu: nadechnout a vydechnout.

Na začátku 21.století tak již nežijeme. Práce máme tolik, nezbývá čas na velké přípravy a ty se pak odehrají nejvíce v kuchyni a ne rozjímáním. Neztrácíme onen základní rytmus - obyčejně se nadechnout a pak vydechnout? A pak se sami sebe ptáme, jestli to celé mělo smysl?

Dejme našim svátkům smysl, vdechněme jim duši

Svátky tradiční i méně slavené, svátky uznávané státem, církvemi. Které z nich slavit? Slavte ty svátky, které chcete vy a vaše rodina. Rozhodně nemusíte letos zavést několik nových oslav. Pokud některé svátky rodina slavit nechce a vy ano, udělejte si soukromou oslavu po svém - opravdu si to můžete dovolit. Vyžaduje-li rodina něco, co byste neslavili zase vy, zvažte, zda to pro ni uděláte s láskou a ptejte se, kdo vám s tím pomůže.

Svátky by měly mít smysl pro nás, pro mámy, táty a děti – a možná i pro babičky a dědečky, tety a strýce a další děti v okolí. To nevadí, že nikdo jiný v okolí se o nic takového nepokouší.

Dejme svátkům význam. Ve dnech obyčejných se věnujme obyčejným starostem. A v těch neobyčejných svátečních dnech dejme prostor naší duši. Aby mohla potichouнку rozeznít i ty nejhlubší struny v nás. I slzy mohou téct – ze vzpomínek, z úlevy i od smíchu.

Svátkům se můžeme věnovat různými způsoby. Vařením a pečením, přípravou slavnostního stolu, vyzdobením pokoje, společně stráveným časem, setkáním s blízkými lidmi, obdarováním druhého, obdarováním sebe, naprostým odpočinkem, slavnostním oblečením. Něčím, čím se zabýváte právě a jen v tento svátek či naopak tím, že se ničím běžným nezabýváte.

Vytvořme si vlastní tradice, vdechněme svátkům duši. Naši duši. Berme je vážně a zároveň s pořádnou porcí humoru. A co teprve vrátíme-li svátkům živelný charakter!

- ❖ Slavte svátky vodou. Horká vana s vonnými esenciálními oleji, večerní rybník při úplňku. O velikonocích se polít od hlavy až k patě. Pouštět po vodě proutky, věnečky z květů, lodičky – třeba i se světylky.

- ❖ Svěťte jej ohněm! Připravte kletí a naštípejte dříví. Zatopte si v krbu, sejděte se u ohniště a přeskočte přes oheň. Opečte si jablčka. Spalte nepotřebné harampádí. Vykuřte si domov vonnou tyčinkou, kadidlem či divokou šalvějí – očistíte jej. Za dlouhých nocí si odlijte svíčky a nechte je hořet, když se sejdete u jídla. Odlévejte olovo či jen vosk z barevných svíček.
- ❖ Ponořte se do svátků čerstvým povětrím. Vydejte se na výlet, vyrobte si větrník či cinkátko do větru. Jděte pouštět draky!
- ❖ Spojte svátek se zemí. Dotkněte se jí, připravte malý záhonek a s dětmi zasadte semínko. Provázejte jej v jeho růstu, chodte se na něj dívat. Modelujte z hlíny. Nebo si zahrajte kuličky, jako když jste byli malí.
- ❖ Nezapomeňte ani na prvek dřeva, na růst a vše živé kolem nás. Velikonoční pomlázka do nás přenáší jarní sílu vrbových proutků. Vzpomenete si, jak se vyrábí píšťalka? V čase rozkvetlých pampelišek pleťte věnečky, zajděte se podívat na malá kůzlata. Svátečně lze pojmout i lečjakou práci s ovocem, zeleninou a veškerými plody – moštování jablek jako dožínkovou slavnost, vydlabávání dýní jako přípravu na listopadové svátky světylek.

Roční koloběh

Svátky se nás snaží zastavit v přímočarém pohybu vpřed. Jak se nadechujeme, musíme i vydechnout. Stejně jako pracovní zápal patří k životu i plášť sváteční nálady. Vykouzlete kouzlo svátků. Vytvořte v sobě ono zvláštní rozpoložení, očekávání a natěšení se - tak, že kouzlu svátků podlehnou všichni kolem vás.

Svátky navazují jeden na druhý, jsou propojeny s přírodou a především – s duševním rozpoložení člověka. Pomáhají nám tak nabírat sílu, když ji nabrat potřebujeme a pečovat o

vnitřní plamínek, když mu hrozí uhasnutí. Svátky plynou jeden za druhým, v jakémisi rytmu, který nás může nést.

Jaro už se připravuje v každém pupenci, pomalu a takřka neviditelně pracuje na svém návratu. **Postní období** (šest týdnů mezi Popeleční středou a Zeleným čtvrtkem) nese esenci očekávání – čas rozjímání, čas pro pořádek v sobě i v domě. **Vynáší se Morana**, to staré odplouvá po vodě a odnáší poslední závan zimy. Kdeže loňské sněhy jsou?

Jaro přichází s náručí čerstvého vzduchu a omývá nás. O své otevření si říká studánka. Všechno je jakoby snadné a den ze dne samo od sebe zářivější. Snadné, lehké a vzdušné jako dokáže být jarní vánek mezi listím břízy. Aprílové počasí na tom již nic nezmění, síly jara nic nezastaví, sněženky vyrostou, jívy vykvetou. Světla přibývá, Země se nám vydává.

Velikonoce znamenají také věčnost. Když něco konkrétního umírá, něco věčného zůstává. Okamžik změny, zrodu nového života v každém stéble trávy, v každém lístečku. Chceme-li po Zemi úrodu, musíme se dotknout hlíny, zřít ji a zasadit semínka.

Světlo mohutní. O filipskojakubské noci **čarodějnice** a vše nečisté shoří na hranici. Jemně voňavý svět je nyní k zulíbání nádherný. Krajina se skvěje řepkovou žlutí a ze stromů prší narůžovělé okvětní lístky jabloní.

Léto uvolňuje a prohřívá to zatuhlé v nás, rozvolňuje pravidelnost, poskytuje svou hřejivou náruč pro věci nové. První tráva už lehá pod kosami, pamatujete si tu vůni, mokrou a ostrou? Jen pár dní stačí, ta vůně se zjemní a v prachu sena cítíme sílu slunečního tepla. Obilí se na několik dní zbarví do zelenomodrých odstínů moře. O **Svatojánské** noci se dějí zázraky, byliny o půlnoci posbírané mají nejsilnější moc. Svatojánský oheň očišťuje, přeskočíte-li přes něj. Nastává letní Slunovrat - Slunce se nepozorovaně začíná vracet. Všimli jste si, že v tu dobu kvete už jen jediný strom? Lípa, její vůně omamně objímá a velké roje včel ji s hlubokým bzukotem obletují.

Léto dává šanci se otevřít a prožít něco zcela nového, mysl je tak lehká, až býváme někdy i lehkomyšní. Nebo už ne? Obilí dozrává, žluté kolem nás doslova zlátne, teplo dostává červenavou barvu zralých melounů. Pole se sklízí, hojnost ovoce zdobí náš stůl.

Léto se uzavírá **dožínkami**, poděkováním za letošní úrodu. Klásky připomínají poslední zlato léta, Slunce ztrácí svou sílu, nastává čas se vrátit zpět k pravidlům a pravidelné práci, sklídit letošní plody.

Podzimní sklizeň nás dovede zpátky k zemi, k letošní úrodě. Vinobraní, čas z hroznů vylisovat šťávu, uskladnit jablíčka, dýně i zelí. Na strniscích zaplanou malé ohníčky a rozline se vůně brambor upečených v popelu. A co teprve vařené klasy kukuřic! Zlato obilí přechází do slámových odstínů uschlých trav. Jablka září karmínovými a hrozny tmavofialovými tóny. Dub dává na odiv veškerou svou letošní sílu v mohutných kroucích se větvích.

Slunce se ztrácí, dny se krátí a notně přibývá podzimní šedi. Do duše se vkrádá stín obav a smutku. Nastává **michaelská** či **svatováclavská doba**. Podle legendy archanděl Michael přemohl obrovského draka. Nám v naší zemi může být bližší svatý Václav, rovněž bojovník v silách dobra. Přichází chvíle, kdy je třeba posbírat svou odvahu a statečnost a rozhodnout se i pro letošek vydržet několik měsíců bez světla, neklesat na duchu, bojovat se smutkem. Najít v sobě vnitřní odvahu a zkrotit draka pochybnosti a lhostejnosti.

Listí žlutne a poletuje ve větru, sluníčko klesá k obzoru. Země si ze spadaného listí šije teplý plášť na zimu a tak zbarví listy do těch nejteplejších žlutí a červení. **Dušičky** připomenou běh lidského života. Žili tady lidé před námi, naši předkové. Čas tichého rozhovoru, rozvzpomínání a jakási předzvěst uzavírání roku.

Tma zhoustla a dne je čím dál méně. V této plískanicové době se voják **Martin** rozdělil s chudákem třesoucím se zimou o svůj krásný plášť. Přijíždí na svém bílém koni a zůstává po něm dar soucitu a sněhem pokrytá krajina.

Zima nás zahání dovnitř do našich domovů, dovnitř do sebe. Rozum už zase vládne a ztlumí všechny letní vášně. Pravidelný rytmus nám usnadňuje přestát temné období. Není to ale pravý čas k rozsvícení luceren a lampiónů, čas pro svíci na našem stole?

Svatý **Mikuláš** přichází štědře rozdávat a **Lucie** přináší světlo moudrosti. Práci, soucit a štědrost završuje určitý nadhled nad věcmi všedního dne. Blíží se slunovrat a vlada tmy spěje ke konci.

Na **adventním** věnci zapalujeme svíci, pak dvě, tři a nakonec všechny čtyři. Tiše očekáváme, odpočítáváme týdny a dny. Pomalu připravujeme sváteční chvíli.

V době, kdy jsou noci nejdelší a v naší kotlině nejmrazivější, přichází na svět dítě. Takřka ve stejnou chvíli Slunce dosáhne nejvzdálenějšího bodu, nastává Slunovrat. Nový život, nová naděje, nové světlo. Narození dítěte, ten čistý zázrak.

Vánoce – Odvaha, Soucit, Štědrost a Moudrost planou čtyřmi plamínky. Čím poctivěji jsme je naplnili, tím více nás prostupuje vánoční kouzlo. Stůl plný letošní úrody, cukroví, jablíček, křížal a ořechů, vůně smrkového jehličí. Štědrý večer magicky poodkrývá roušku času a lidé mohou číst budoucnost v litém olovu a rozkrojených jablíčkách.

Z dalekých zemí putují tři mudrci pozdravit děťátko ohlášené hvězdou naděje. Rok se uzavírá a ohlédá se ještě, jaký vlastně byl, co přinesl nového, co se událo. Chvilé pro rozvzpomenutí a uvědomění si chyb, chvilé pro předsevzetí do **Nového roku**.

Nový rok, nové úkoly a plány. Rok už se rozběhl, **tři králové** však teprve doputovali a ukončili vánoční období. A noci stále ukrajuje, na Hromnice už o hodinu více.

Masopust, to aby nebylo veselo! Nic na světě není tak vážné, abychom si z toho nemohli udělat legraci. V masce můžeme být docela někým jiným. Nebo také sebou samým a zasmát se i vlastním nedostatkům. A v nejlepším přestat, vždyť začíná velikonoční půst. Je třeba očistit domov i sebe samé. Zazpívá skřivánek a vlaštovky se vrátí zpátky.

Každý rok, v pravidelném rytmu hezky za sebou. Jaro, léto, podzim a zima.

Kéž se vám podaří zachytit sváteční kouzlo.

Kde se můžete inspirovat:

- ❖ Český rok: Jaro, Léto, Podzim, Zima, Družstevní práce, Praha 1950
- ❖ Církevní rok a lidové obyčeje – V.Vondruška, České Budějovice 1991
- ❖ Prostonárodní české písně a říkadla, K.J.Erben, Praha 1937
- ❖ Věnečky - sborníky waldorfských školek, Praha, 2002-3
- ❖ Keltská lidová kuchyně, J.Assalová, Praha 1998
- ❖ Od začátku do konce – naše životní rituály, R.Fulghum